

BISZTRAI MÁRIA

Nemrég azt olvastam egy külföldi folyóiratban, hogy az okos nők jöttek divatba. Azóta is azon rágódok, hogy gyakorlatilag mit jelent ez a divat. Talán azt, hogy nagyobb tiszteletet érdemelnek ki a gondolkodó, alkotó nők, anélkül hogy csak a hajszín, a lábforma vagy a derékbőség volna a döntő.

Azt hiszem, nem sértem meg Bisztrai Máriát, ha a divatos nők közé sorolom.

Évek óta figyelemmel kísérhettük Bisztrai Máriát, a Kolozsvári Alami Magyar Színház művésznőjét. Intellektuális egyéniségével nem okozott csalódást olyan szerepekben sem, amelyek nem voltak rázabot-tak.

Nem akarok kritikusi nyomdokába lépni. Személyes élményemet szeretném elmondani a színésznőről. Élményemet, amellyel szívembe véste magát és ami felejthetetlen marad számomra.

1963-ban mutatták be Kolozsvárt Kohout Ilyen nagy szerelem című darabját. Bisztrai Mária a megcsalt, látszólag hideg, okos feleség szerepét játszotta. Bár a játék kifejezés, azt hiszem, ez esetben nem megfelelő. A színpadi átélésnek olyan magas fokára jutott a színésznő, amelyre kevés alkalommal ér el művészi munkája folytán bármelyik színész. Mondatról mondatra fokozódó feszültségben, higgadt, megfontolt szerepfelépítésében kétségbeesett asszonyt alakított Bisztrai Mária. Remegésébe beleremegett minden asszony s könnyei őszintesége minden nézőt meghatott. Ekkor nőtt valóban a szívemhez, de nemcsak én dicsekedhetem ezzel, mert a turnék folyamán Erdélyszerte megszerették, és máig is emlékeznek felejthetetlen alakítására. Azóta több nagy sikere volt, de amikor megkérdezem, hogy ő melyiket tartja számon kedves szerepei közül, erre emlékezik legszívesebben.

Sokat dolgozik, rajongásig szereti munkáját. Kis szerepekben éppolyan szívesen lép színpadra, mint főszerepekkel. Változatlanul drukkol minden alkalommal. Azt mondja,

hogy amikor a közönség elé lép, karikák jelennek meg a szeme előtt, megremeget a lába, pedig felkészülten áll ki a reflektorfénybe. Az a belső izgalom nem hagyja nyugodni, hogy vajon sikerül-e a maximálisat adni a nézőknek.

És színpadi munkája mellett immár nyolc éve oktat is. Férjével, Horváth Bélával a Kolozsvári Művelődési Ház műkedvelő színjátszóit neveli a színház szeretetére. Mert milyen szempontok vezethetik a színészt a műkedvelők irányításában,

mint az, hogy a rendezett darabok kapcsán műveltebb, olvasottabb és a drámairodalomhoz közelebb kerülő színházlátogatókat neveljen ki.

Több mint húsz fiatalal dolgozik. A színjátszó csoport heterogén. Középkorú diákok, tisztviselők és nagyon sok munkás vesz részt ebben a munkában. Noha évenként vannak lemorzsolódások — sok magyar színház fiatal színésze itt szerette meg a színpadot — mégis kialakult egy fegyelmezett, önfeláldozó csoport. Ha Bisztraiak csak éjjel van ideje próbálni a csoporttal, zokszó nélkül gyűlnek össze éjfélre, és nemegy esetben a munkás

ifjak innen mentek be a reggeli műszakba. A beléjük nevelt színpad-tiszteletnek, a türelemnek és hozzáértésnek köszönhető, hogy immár két ízben nyertek második, majd harmadik országos díjat a műkedvelők országos versenyén. Falvakba, kisvárosokba járnak vendégszereplésre, és ahogy Bisztrai Mária mondja: Megható az a lelkese-dés, az az önfeláldozás, amit színjátszóiban észlel. Nincs intrika, nincs szerepért való marakodás, ami a színházakban elkerülhetetlen. A közönség pedig örvend, ha újra találkozik akár az Osborn Nezz viszály haraggal, akár Goldoni A furfangos özvegy előadásával. A színjátszók megtanultak szépen beszélni, mozogni, egész életükre kihat, amit rendezőiktől tanultak.

— És mit jelent a színésznőnek ez a munka?

— Pihenést, kikapcsolódást és nemegy esetben hasznot is húzok belőle — mondja Bisztrai. Más dolog rendezni, és más amikor játszik az ember. Kénytelen vagyok olyan dolgokat is megfogalmazni, amiket saját szerepemben a rendezőtől várok el. Megfigyelhetek olyan mozzanatok, amelyeket felhasználhatok színpadi munkám folyamán. És nem utolsó sorban szórakozom is. Ha történetesen Horváth Béla nélkül folynak a próbák, nekem kell férfi figurákat megfogalmaznom. Legutoljára egy angol ezredes szerepébe próbáltam behelyezkedni. Nem tudom mennyire sikerült, ezt kérdez meg Horváth Bélától.

Amikor felkerestem, szavalóstre készült. Kicsit fenntartottam. Ugye ő szabadkozott, hogy nem maradt időnk a beszélgetésre, amely nemcsak kikérdezésből, hanem színházon kívüli dolgokra terelődött volna. Talán egy újabb könyvről való véleménycseré, valamilyen esemény megtárgyalása, vagy éppen a tavaszi divatról tudtunk volna újabbat mondani. Elhalasztottuk későbbre, hiszen a divat nem változik meg pár hónap alatt, és reméljük, tavaszig még az okos nők is divatban maradnak.

HORVÁTH ARANY